

ماشین سازان ایران و دل نگرانی های جدی

خودکفایی مملکت ارائه دهیم.

مشکلات ما تابعی است از مسائل جاری اقتصاد کشور و نیز ناهمانگ بودن بازار، که امکان هرگونه برنامه ریزی را سلب کرده است.

یک سازنده و تولیدکننده باید بتواند در آغاز هر سال برای فعالیتهای خود برنامه ریزی کند تا قادر باشد قیمت محصول تمام شده خود را محاسبه کرده و مصنوع خود را در اختیار متقاضی فرار دهد. متأسفانه با جو فعلی بازار این قدرت مانور از مأگرفته شده است و دلیل آنهم این است که قیمت تمام مواد مورد مصرف این صنعت با نوسانهای افزایشی تعطیل ناپذیر روبرو است. به عنوان نمونه تعدادی از مواد راکه در اول سال ۷۳ خریداری کرده ایم اکنون باید با پرداخت قیمتی ۲ برابر (و حتی بیشتر) بخریم.

تومری که از طرف ادارات دولتی دامن زده می شود، (مثل افزایش بهای برق، آب، مالیات و عوارض شهرداری) یک مشکل دیگر صفت ماست. عدم ثبیت قیمت محصولات کارخانجات تحت پوشش با دولتی مانند کارخانجات الکتروسازی، الکترو موتور سازی، ذوب آهن، فولاد مبارکه، نورد اهواز نیز مزید بر علت های قبلی شده است.

محرومیت از آگاهی بر پیشرفت ها مشکل دیگر به این واقعیت مربوط می شود که صنعت ما باید با تکنولوژی روز همراه شود و این امر میسر نمی شود جزا دیدن و تحقیق کردن.

متأسفانه در بیستمین نمایشگاه بین المللی تهران (نمایشگاه امسال) دیدیم که اکثر شرکت کنندگان خارجی با عکس به نمایشگاه آمدند و ماشین ساخته شده ای با خود نیاوردن.

در نتیجه صنعتگران ما که در سالهای گذشته با دیدن محصولات ساخته شده خارجی و کند و کاو در مورد طرز ساخت آنها می توانستند اطلاعات لازم را جهت بالابردن کیفیت محصولات خود بدست آورند، امسال از این شانس هم محروم شدند.

ماشین سازی کنونی ما می توانند پیش زمینه لازم برای رسیدن به این هدف را فراهم سازند.

اما درین و افسوس باید گفت که این صنعت به حال خود رها شده است.

مشکلات اقتصادی دو ساله اخیر بیش از هر رشتہ دیگری بر کار واحدهای ماشین سازی تاثیر منفی گذاشته و تعدادی از آنها را به چنان مرحله ای رسانده که می توان گفت دوران احتضار را می گذرانند.

گرانی مواد اولیه، نبود حمایت جدی از جانب یک دستگاه مستول، تنگاهای ارزی، عدم امکان حضور در بازارهای خارجی، کمبود نقدینگی، مقررات اداری و بسیاری موادر دیگر اکنون دست اندر کاران این رشتہ را در چنبره مشکلات فلنج کننده ای گرفتار کرده است.

برای آگاهی از وضعیت کنونی این رشتہ از صنایع با محمد اشکیوس رئیس هیأت مدیره اتحادیه ماشین ساز و فلز تراش تهران و نیز سه تن از دست اندر کاران این صنعت به گفتگو نشسته ایم.

رئیس هیأت مدیره اتحادیه ماشین ساز و فلز تراش تهران در مورد

ماهیت فعالیت اعضای این اتحادیه و آزار دهنده ترین مشکلات آن به

«گزارش» گفته است:

اتحادیه ماشین ساز و فلز تراش تهران رشتہ های راکه زیر پوشش خود دارد

اعضا این اتحادیه به دلیل داشتن

جواز صنعتی زیر پوشش مجمع امور

صنعتی خدمات تولیدی و لاجرم زیر نظر وزارت بازرگانی (هیئت عالی نظارت)

قرار دارند.

ما در رابطه با صنعت مشکلاتی

مستحکم در این رشتہ تعیین کننده از

و معضلات ماشین سازان ایران را حل و فصل کندا

زیمنه لازم برای رسیدن به این هدف را فراهم سازند.

احتضار در انتظار ماشین سازی

اما نکته شگفت انگیز این که علیرغم این بی توجهی، صنعت ماشین سازی

ایران از رشد و بالندگی امیدوار کننده ای

برخوردار بوده است و در شرایط کنونی

دارای چنان امکانات بالقوه ای است که اگر از توجه شایسته و باسته برخوردار

شود می تواند از لحاظ ماشین سازی در

منطقه حرف اول را بزند.

وجود فواتر از بیزاده هزار واحد

ماشین سازی در محدوده تهران گویای رشد شکفت انگیز این رشتہ صفتی است و

اگر آمار مجموع واحدهای ماشین سازی اکنون دست اندر کاران این رشتہ را در

خواهیم یافت در این رشتہ چه امکانات وسیعی را در اختیار داریم.

در همین جا باید تا کید کرد رشد صنعت ماشین سازی در ایران نه معلوم

برنامه ریزی و هدایت دولتی، که حاصل کوشش های فردی دو نسل انسانهایی است که با امکانات بسیار محدود، و گاه با

دست خالی، ابتدا کارگاههایی کوچک و سپس صنایعی مطرح را پایه گذاری

کرده اند و توسعه داده اند.

اگر گفته شود ماشین سازی ایران صنعتی خود جوش است که کار،

زحمت، خلاقیت و نوآوری افراد مختلف آن را به مرحله کنونی و سانده سخنگی گراف نخواهد بود.

نسل اول ماشین سازان ایران غالباً کارگران ماهر و یا استاد کارانی بوده اند که

صنایع ابتدائی را در سایه شکیابی، کار مستمر و مقابله با مشکلات به صنایعی تبدیل کرده اند که اینک می تواند با

صنایع مشابه رقابت کند.

بدین قرار، کشور ایران بی آنکه

ماشین سازی اگر رکن اصلی صنعت یک کشور نباشد، بی تردید یکی از ارکان اصلی آن محسوب می شود.

در کارگاههای ماشین سازی است که نظرهای صنایع غول آسا یا یک تولید

صنعتی جدید بسته می شود و حتی در کشورهای چون آلمان و ژاپن این صنایع

ماشین سازی هستند که صنایع عظیم و غول آسا را پیشیانی می کنند.

ماشین سازان، تولیدکنندگان قطعات گوناگون مورد نیاز صنایع هستند. آنها

قطudemها و قالب ها را می سازند و از مجموع ساخته های آنهاست که گاه حتی

یک کارخانه بیناد گذاشته می شود.

وقتی از ماشین سازی صحبت به میان می آید باید دانست دامنه شمول آن از یک کارگاه کوچک با یکی دو ماشین

تراش و فر ز تا یک واحد صنعتی با دهمها دستگاه و گاه صدها کارگر ماهر و نیمه

ماهر را در بر می گیرد.

کشورهای پیشرفته صنعتی همان اهمیت و ارزشی را برای صنعت

ماشین سازی خود قائل می شوند که در مورد صنایع عظیم و غول آسای خود

قابل شدن، صنایع ماشین سازی در عین حال مناسب ترین بستر برای پرورش نیروی انسانی ماهر و کارآزموده

محسوب می شوند و می توانند نیاز صنایع گوناگون را از این لحاظ نیز تأمین کنند.

با چنین تعاریف و مشخصاتی طبعاً باید کشورهای چون ایران که یکی از اهداف خود را در زمینه توسعه افزایش

امکانات صنعتی در نظر گرفته است اهمیت ویژه ای برای صنعت

ماشین سازی قابل شود. اما چنین نیست و این رشتہ تعیین کننده در فعالیت های

صنعتی، همواره با کمترین توجه و حمایت از سوی برنامه ریزان و مجریان

مواجه بوده است. برای در درک میزان این عدم توجه فقط کافی است اشاره کنیم که

ماشین سازان کشور ما به جای آن که تحت پوشش حمایتی وزارت خانه های

صنعتی باشند از طریق مجمع امور صنفی به وزارت بازرگانی وابسته هستند و این وزارت بازرگانی است که باید مشکلات

ماشین سازی
ایران توان
رقبابت
منطقه‌ای
دارد.

بنابراین باید ترتیبی اتخاذ شود ساختگران ما بتوانند از نمایشگاههای بین المللی که در خارج از ایران تشکیل می شود بازدید کنند و دانش فنی خود را بالا ببرند و با تکنولوژی جدید نیز آشنا شوند.

ولی متأسفانه به دلیل وجود شرایطی که کم و کیف آن برای همه آشکار است، یک مسافرت ده روزه به یکی از کشورهای اروپایی در شرایط حاضر بیشتر از نیم میلیون تومان هزینه دارد، که پرداخت این رقم برای بسیاری از صنعت کاران امکان پذیر نیست. مشنه دیگر، به مشکلات کارآموزی در کارگاهها و کارخانجات وابسته به ما مربوط می‌شود. در مملکت ماهیچ سیستم طی دوره کارآموزی به غیر از روشی که از طرف وزارت کار اعمال می‌شود، وجود ندارد و توان وزارت کار هم به قدری نیست که بتواند تمامی کارگران را آموزش بدهد، در نتیجه می‌ماند نظام استاد و شاگردی ... که این امر نیز مشکلاتی را در پی دارد، بدین ترتیب که اگر ما بخواهیم مثلاً جوانهای را که توانسته‌اند از سد کنکور بگذرانند برای آماده شدن جهت بدست گرفتن کارهای صنعتی آماده کنیم باید حداقل حقوقی را که وزارت کار تعین کرده ب آنها پردازیم، ماهیانه ۳۰ درصد نیز حق بیمه پرداخت کنیم و حق سواب خدمت نیز داشته باز.

آیا این پرداختها برای کارگاهی که می خواهد یک فرد را تربیت کند و آموزش بدهد منصفانه است؟

صنعت، منهای تحقیقات می‌دانید یکی از عواملی که در

بیشترت صنعت مؤثر می باشد (دایر کردن بخش تحقیقات در جوار هر کارگاه یا کارخانه است. این تحقیقات مخارج حسی دارد که از نقطه نظر اداره دارانی قابل قبول نیست و کارگاهها ناگزیر هستند که با حداقل صرف جوئی به کار خود ادامه دهند تا توانند جواب‌گوی پرداختهای بیمه، مالیات، عوارض شهرداری وغیره باشند.

بطور کلی می توان گفت حامی صنعت ما مجمع امور صنعتی می باشد که آنهم توان کافی و لازم برای برنامه ریزی صنعتی را ندارد. در جاینکه صنایع

—
—
—

نفر می‌رسد. راجع به افرادی که در شرف گرفتن جواز هستند باید گفت: اینها کسانی هستند که به دلیل نداشتن پایان کار و مبالغی که شهرداری برای دادن پایان کار از آنها مطالبه می‌کند و پرداخت آن در توان این افراد نیست بی جواز مانده‌اند. مثلاً کسی که یک کارگاه صدمتری دارد و به شهرداری

کوچک سرویس دهنده به صنایع بزرگ هستند، و بسیاری از کارخانجات بزرگ قطعات کوچک مورد نیوم خود را توسط کارگاه‌های کوچک تهیه می‌کنند باید برای این گونه کارگاه‌ها امتیازاتی فائل شد که متأسفانه صنعت ماشین‌سازی از چنین امتیازاتی محروم است.

من معتقدم اگر مسنونان امر به این

رجوع می‌کند از وی مبلغ زیادی مطالبه می‌کنند که پرداخت آن در توان او نیست. از طرفی برنامه انتقال این صنایع به ۵۰-۶۰ کیلومتری تهران مسأله حاد دیگری است که صنف ما با آن مواجه است و بی تردید در آینده وضع را از این که هست و خیم تر می‌کند. این مسائل و دیگر مشکلات باعث می‌شود در وضع کارانی افراد رکود به وجود بیآید. در مورد افرادی که کارت شناسانی دارند نیز وضع تقریباً به همین شکل می‌باشد و آنها نیز با همین مشکل روپردازی هستند و لذا شهرداری باید فکری به حال آنان بکند.

صادراتی اعضاًی این اتحادیه می‌گوید: ما شرکت تعاضوی داریم ولی هیچ وقت توانسته وارداتی داشته باشد. اگر تهیلهات لازم در اختیار شرکت تعاضوی قرار گیرد ما می‌توانیم ماشین آلاتی که قابل صدور به کشورهای خارجی است داشته باشیم. ولی هیچ وقت قبل از وارد کردن قطعات لازم، نخواهیم توانست صادراتی داشته باشیم. اول باید قطعات و تشكیلات لازم وارد مملکت بشود، سپس ماشین آلات ساخته شود و صادر گردید.

البته ارزیسری مخصوصات کارگاههای زیرپوشش این اتحادیه در نوسان است، اما بطور کلی می توان گفت که تولیدات این صنعت بین ۷۰ تا ۹۵ درصد صرفه جوئی ارزی برای کشور دارد. یعنی کار این واحدها مستلزم خروج فقط ده تا سی درصد از ارزی است که در صورت عدم فعالیت این کارگامها مجبوریم برای واردات ماشین آلات خارجی پردازیم.

رقبات فلچ کننده و غیر منصفانه
مهندس منوچهر ذوالقدری مدیر
عامل شرکت ماشین سازی ذوالقدری از
بنگ نگرانی جدی ماشین سازان صحبت
می کند. سخنان او در مورد واردات
می رویه و فلچ کننده ماشین آلات
خارجی است که قبل از ارزانی ارزان
وارد می شد و اینک در مقابل صادرات،
با بهای ارزان از کشورهای تازه استقلال
افتاده که برای فروش مصنوعات خود و
بهیه مایحتاجشان دست به هر کاری
می زند، وارد می شود. وی می گوید:

وزارت بازرگانی، متولی صنعت ماشینسازی است!

با وضع بفرنجی رویه رو هستیم. زیرا در حال حاضر ماشینی که ساخت آن برای ما حدود ۴ میلیون تومان تمام می‌شود آنها همان ماشین را با قیمتی حدود ۱/۵ میلیون تومان عرضه می‌کنند. در صورتی که اگر این ماشین ساخت اروپا باشد چیزی حدود ۲۵ میلیون تومان قیمت دارد.

به نظر من دولت باید با دادن وامهای کم سود به کارخانجاتی که به دلایل مشکلات مالی دارند کمک کند، در این صورت آنها قادر خواهند بود

اشاره می‌کند و می‌گوید: توسعه و پیشرفت در رشته ماکار پر در دسری است. به عنوان نمونه خود ما تصمیم داریم کارخانه‌مان را وسعت بدھیم و این کار راهم شروع کرده‌ایم ولی شهرداری در ابتداء کار از ما ۵۰ میلیون تومان گرفت تا به ما مجوز ساخت بدهد. در حالی که در این قبیل موقع دولت باید صاحبان کارخانجات را یاری کند و نگذارد توان مالی آنها سست گردد. مسئله دیگری که باعث رکود کار صنعت ماشه است که از زمانی که بانک‌ها سود حسابهای

آنچه بیش از همه باعث رکود در صنعت ماشینسازی می‌شود و می‌تواند آن را فلک کند، اجازه ورود به اجنبان مشابه خارجی است. این ماشین‌آلات قبل ابا ارز دولتی و ارز ۶۰ تومانی اجازه ورود داشتند و امر روزه ورود ماشین‌آلات ارزان قیمت از کشورهای شوروی سابق، مانند اوکراین باعث افت فروش و در نتیجه کم شدن تولیدات ماسه است. پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سابق، این کشورها به ارز خارجی نیاز شدید دارند و لذا محصولات خود را به قیمت ارزان روانه بازارها کردند، که در نتیجه چون ما امکانات اولیه آنها را نداریم و محصولاتنمای گرانتر تمام می‌شود، نمی‌توانیم با آنها رقابت کنیم. من نمی‌گویم کمالاً از خارج وارد نشود، باید وارد بشود تا رقابت ایجاد گردد و مابتوانیم با دیدن دستگاههای جدید صنعتی بالکنلوبوی این کشورها از نزدیک آشنا شده و استنادار مصنوعات خود را بالاتر ببریم. ولی باید دولت تعرفه‌های گمرکی این محصولات را چنان تعیین کند که صنایع داخلی توان رقابت با آنها را داشته باشند.

روی پای خود بایستند و موجب رشد و شکوفائی صنعت و اقتصاد کشور شوند. در آلمان پس از جنگ جهانی دوم همه دیدیم دولت این کشور نوخ بهره را در بانکها پس انداز کرده‌اند و با سود آن زندگی می‌کنند. وقتی از آنان سوال می‌کنم که چرا باداشتن تجربه و امکانات شغلی کار را رها کردید می‌گویند: وقتی ما می‌توانیم بدون دغدغه خاطر، بدون پرداخت مالیات و بیمه، و بدون سروکار داشتن با دارایی، شهرداری، وزارت کار و غیره درآمد مطمئن داشته باشیم چرا بیام و خودمان را درگیر کنیم.

اگر جمع آوری بول افراد توسط باشند، مانند آلمان، برای دادن وام باسود کم به صاحبان صنایع باشد بسیار خوب است، در غیر این صورت در دراز مدت برای اقتصاد ما زیان آور خواهد بود.

سپرده ثابت یا تولید؟

مهندسان ذوالقدری سپس به یکی دیگر از مشکلات صنف ماشین‌ساز

توضیح داد: در طول جنگ این کاخ خدمات زیادی دید و پس از اتمام جنگ ما شروع به بازسازی آن کردیم، هنگامی که تعمیرات به اتمام رسید، متوجه شدیم که شیشه برای درها و پنجره‌ها در کشور نداریم چون کارخانجات مربوطه آسیب دیده بودند. به ناچار این مسئله با امپراتور در میان گذاشته شد تا ایشان اجازه دهنداز خارج شیشه تهیه گردد، موقعي که امپراتور موضوع را شنید، سوال کرد: مگر راهاندازی کارخانجات شیشه‌سازی خودمان چقدر طول می‌کشد؟ گفته شد: حدود سه الی چهار ماه. آنگاه وی اظهار داشت: در این مدت کاخ بدون شیشه می‌ماند تا از تولید داخلی تأمین گردد. در جانی دیگر روزی جهت تبدیل بول به باشکی در توکیو مراجعت کردم. با اینکه ساعت کار بانک تمام شده بود، متصدی

اقتصادی

واردات بی رویه، ماشین سازان رافلچ کرده است.

مریوط با همراهی کامل با اتحادیه همکاری می کردند مانیز مواد اولیه لازم را در اختیار داشتیم و به همین علت بود که محصولات ساخته شده ما فراوان و با قیمت مناسبی بدست مصرف کننده می رسید و همیشه تقاضا برای تولید و فروش داشتیم. ولی اکنون وضع عوض شده است، تعاقوی اتحادیه اکثر اجنبی را که می خواهیم ندارد. در نتیجه ما باید مواد اولیه مورد نیاز را از بازار آزاد تهیه کنیم که این مورد خواه و ناخواه قیمت ها را بالا می برد و در نتیجه محصولات ساخته شده ماگرانتر از قبل بدست مشتریان می رسد و لذا آنها ترجیح می دهند به جای خرید دستگاه، محصولات خود را در کارگاههای متغیره به صورت های دلخواه شکل

مورود احتیاج این کارخانجات را که در داخل تولید نمی شود از خارج وارد کنید و با قیمت مناسب در اختیار ما بگذارید ولی آنها گفته اند در صورتی می توانیم این کار را انجام دهیم که شما مقادیر زیاد بخواهید، به آنها گفته شد مانعی توانیم مقادیر زیاد را نگهداری کنیم چون اولاً اینبارهای بزرگ برای این کار نداریم و هزینه های برق، آب و غیره نام برد. البته افزایش حقوق کارگران نیز وجود داشته که به نظر من این حق طبقه زحمتکش می باشد و طبیعی است که بالاتر هم برسد و ما اکمال میل پرداخت خواهیم کرد، ولی شرطی که درآمد هم داشته باشیم. مواردی که ذکر کردم باعث شده است که به تدریج تعدادی از تولیدکنندگان از این حرفه کار بکشند و به دلایل رواورند یا پول خود به حسابهای سپرده باشند که بگذارند. طبیعی اگر دولت بخواهد ما صنعتگر بمانیم

آقای پیکری

آقای شهسواری

آقای مهندس ذوالقدری

آقای اشکبوس

بطور مثال می توان گفت: بیشتر مشتریهای ما در حال حاضر کابینت ساز هستند ولی به علت گرانی دستگاههای ساخته شده اغلب ترجیح می دهند که ورق آهن مورد نظر خود را در کارگاههای متفرقه خود کننده اینکه برای این کار ماشین ختم کننده خاص این مورد را بخرند. در نتیجه در کار ما رکود حاصل شده است. البته این رکود فقط خاص مانیست، دیگر همکاران مانیز دچار مشکلاتی مشابه هستند که بهتر است هر چه زودتر برای رفع آنان چاره جوئی شود و گرنه خدمات دو نسل که صنعت ماشین سازی را در این مملکت پایه گذاری کرده و توسعه داده اند بر باد خواهد رفت.

و در این رشته فعالیت کنیم، باید از ما بدهند. توسعه یک خیابان اعلام می کند ۲۰ در گذشته کارخانه ما صادراتی به بعضی از کشورها از جمله عمان، کویت و کشورهای عربی خلیج فارس پوشید و پوشان را در این قبیل کارهای بی دردرس به کار می اندازند. وقتی صاحب کارخانه ای که سرمایه ای حدود ۱۰۰ میلیون تومان را در این راه گذاشته است چیزی زیادی عایدش نشود و سود معقولی از فعالیتش نبرد، خواه و ناخواه بطرف کارهای غیرمولد ولی پرسود کشیده می شود.

وضع عوض شده است

مصطفی پیکری مدیر فروش یکی از کارگاههای ماشین سازی هم گفته است: حدود ۲۵ سال است که در این رشته فعالیت دارم و دورانهای مختلفی را دیده ام، من مدت ده سال به عنوان نماینده کارخانه برای دریافت خدمات با خود را بازگو کردیم و گفتیم افرادی در رده مانعی توانند مستقیماً مواد اولیه مورد نیازشان را وارد کنند، شما باید زمان به خاطر اینکه سازمانها و ادارات

پس از تک نرخی شدن ارز
احمد شهسواری مدیر عامل شرکت ماشین سازی آسیا می گوید: من عضو اتحادیه ماشین و فلتراش تهران نیستم و گرچه بروانه بهره برداری کارخانه را از وزارت صنایع سنگین سابق گرفتم نما مشکلات تقریباً همان است که بقیه همکارانمان در این اتحادیه با آنها دست به گیریاند. با شروع جنگ تحملی عراق علیه ایران کم کم مشکلات ما زیاد شد و کمبودها بدترین خودشان رانشان دادند، ولی با این همه تا قابل از تک نرخی شدن ارز ما می توانیم به اصطلاح گلیم خود را ز آب بیرون بکشیم ولی پس از عالم نرخی شدن ارز وضع ما کاملاً فرق کرده است، بدین معنی که قبل از تک نرخی (که آنهم پس از مدتی چند نرخی شد) برای مدتی قیمت مواد اولیه ثابت ماند. و ما می توانیم قیمت محصولات خود را ثابت کنیم و در نتیجه خوبی از هم با مشکل گرانی هر روز قیمتها روبرو نبود. ولی اکنون که حدود ۲ سال از عالم تک نرخی شدن ارز گذشته، دائم شاهد

